नीयौ माभूताम्। लौकिकमेवाग्निहोत्रं क्रियतामिति चेत्। तदप्यनुपपन्नम्। यज्ञस्य सम्बन्धि यदङ्गं वास्तव्यं लौकिकं क्रियते। वास्तव्ये लोकव्यवहारे भवं वास्तव्यम्। तल्लौकिकमङ्गमनु रुद्रः क्रूरो देवो यज्ञशालायां प्रविशति। एवं सति यदि पूर्व्वं विद्यमानमाहवनीयमनु कर्म्म समापयेत्। तदानीं लौकिकमेवाग्निमुपासीतवान् भवति। ततो रुद्रोऽस्य पशून् विनाशयेत्। तस्मात् पूर्व्वसिद्धमाहवनीयं विनाश्य पश्चाद्गार्हपत्यार्थमग्निं मन्थेत्॥

तत्र मन्थनमन्त्रं विधत्ते। "इतः प्रथमं जज्ञे अग्निः। स्वाद्योनेरधि जातवेदाः। स गायत्रिया त्रिष्टुभा जगत्याम्। देवेभ्यो हव्यं वहतु प्रजानन्निति। छन्दोभिरेवैनꣳ स्वाद्योनेः प्रजनयति" इति। जातवेदा उत्पन्नसर्व्वजगदभिज्ञोऽग्निः स्वाद्योनेः स्वकीयात् कारणादित अरणेः प्रथममुत्पन्नः। स च गायत्र्यादिच्छन्दस्त्रयेण सहकारिणा देवान् हविश्च प्रकर्षेण जानन् अस्मदीयं हव्यं देवेभ्यो वहतु इत्यनेन मन्त्रेण मन्थनं कुर्य्यात्। तथा सति गायत्र्यादिछन्दोभिरेवानुगृहीतः स्वकीयात् कारणादुत्पादितो भवति॥

अथोक्तं मन्थनविधिमनूद्यानुमन्त्रणं विधत्ते। "गार्हपत्यं मन्थति। गार्हपत्यं वा अन्वाहिताग्नेः पशव उपतिष्ठन्ते। स यदुद्वायति। तदनु पशवोऽपक्रामन्ति। इषे रय्यै रमस्व [८]। सहसे द्युम्नाय। ऊर्ज्जे पत्यायेत्याह। पशवो वै रयिः। पशुरेवास्मै रमयति" इति। मन्थनेन निष्पन्नो योगार्हपत्यवदनु-